

Alessandro Baricco

ÁBEL

ÁBEL

Alessandro Baricco

ÁBEL

Metafyzický western

Z taliančiny preložil

STANISLAV VALLO

slovar

Copyright © Alessandro Baricco 2023
All rights reserved.
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2024
Translation © Stanislav Vallo 2024
Cover by Matteo Manzini

ISBN 978-80-556-6594-8

Všetky práva vyhradené. Nižaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Glórii

Divoký západ, West z westernov, je miesto z veľkej časti imaginárne. Ešte väčšmi Západ v tejto knižke. Aj keď sa na jej stránkach uvádzajú mená a územia skutočne jestvujúce alebo skutočné udalosti, vždy je to v rámci vymýšľania sveta, ktorý je v plnej miere plodom fantázie. Ak sa mi pri vytváraní tohto nejestvujúceho miesta pritrafilo, že som sa dotkol sa citlivosti jednotlivých čitateľov alebo celých spoločností, mrzí ma to. No musím povedať, že zasa nijako mimoriadne, lebo absolútna sloboda je výsadou, podmienkou a osudom akéhokoľvek literárneho prejavu.

AB

Pocítim chvenie a strieľam

Pocítim chvenie a strieľam.

Čo ja viem, niečo ako chvenie.

Tasím a strieľam.

Takmer nebadateľný záchvev sveta, asi tak. Trvá kratšie ako okamih. Naučil som sa, ako ho zachytiť, keď som bol ešte veľmi malý, v obdobiach nekonečnej samoty, keď som bol najprv dieťa, potom muž, v jedenástich, a nakoniec dospelý muž, v devätnástich, keď sa môj otec konečne pobral do psej matere – podrezali ho, povedal by som, že s akousi nechutťou, tak to bolo –, a prenechal mne, najstaršiemu zo šiestich detí, aby som dokončil prácu.

Práca, to znamenalo vyžiť a prežiť.

V tých časoch na tom pracovali mnohí, ale nie všetci používali spôsob, aký sme si zvolili my – dreli

sme ako zvieratá. Mlčky, v nekonečnej samote, čo som už spomenul, na pokraji známeho sveta: takí vzdialení od všetkého, že sami sme si boli všetkým a jedinou novinkou bola naša vlastná ničota. Všade naokolo dielo Stvoriteľa – pamätám si ho ako Nekonečno. Jeho súčasťou boli aj ľudské postavy, čo sa z času na čas nečakane objavili na obzore a blížili sa ako kráčajúce preludy. Takže položiť ruku na zbraň bol prirodzený reflex, spontánny, asi ako poškrabať si jazvu. Často sme vystrelili prv, ako sme položili otázku. No otec ich občas pozval k stolu a očakávalo sa, že popri tom, ako si naplňali a vyprázdňovali lyžičku, budú rozprávať. My sme stáli jeden vedľa druhého, opretí o stenu. Pozerali sme na nich. Zarážalo ma, že nikto z nich nemal skutočný dôvod prejsť naprieč Nevysloviteľným – nebolo jasné, ako a prečo sa dotrepali až sem. Nedalo sa ani povedať, že by zabúdili. Šli stále dopredu, vytyčovali si ohromujúco dlhú sériu ďalších a ďalších cieľov, čo boli výplodmi bezvýznamných, nie zriedkavo opovrhnutiahodných zámerov. Tak som sa naučil, že v toku času narastajúci sled zanedbateľných rozhodnutí poznačených zbabelosťou môže viesť ďaleko, do-

konca k istej forme poetického heroizmu. Epopeja hlupákov.

Niektorých sme odbachli v spánku. Istým spôsobom sme im urobili službu. Samozrejme, nemali sme v tých končinách lekárov. A tak sme ich strieľali a ukončovali útrapy, ktoré by ďalej nemali nijaký zmysel. Útrapy pre rozožraté vnútorné orgány alebo nevyliciteľné rany.

Pokiaľ sa pamätám, len troch priviedol osud, ktorý im bol jasne daný.

Jeden tvrdil, že je brat môjho otca. Zavreli sa v stajni, len oni dvaja s fľašou whisky, aby sa o tom pohovárali.

Ďalší hľadal Boha.

A nezabudol som na tretieho, na starca so zlatými ostrohami. Povedal, že prišiel za mojou matkou.

Ale o svojej matke som zatiaľ ešte nehovoril.

Tie nemé nedozerné priestory

Tie nemé nedozerné priestory, čo sa rozprestierali na okrajoch Poznaného, tam, na hlbokom Západe, dnes už nejestvujú, zanikli. Kráčali sme ďalej a ďalej, zarážali stĺpy, počítali ich, koňom pod nami sa penili pysky, ako sme zaháňali ťaživé myšlienky, až kým si na nás na vrchole tohto putovania nepočkal oceán a neudusil náš smäd po pôde, navždy.

Lenže nie tak celkom, lebo v tom čase ešte vždy existovali priestory, čo dovtedy nikdy nikto nevidel, rozľahlé pláne, o ktorých sa nevedelo. Za osnatým drôtom oplotenia, keď si dvihol pohľad od roboty, si ich mohol uvidieť. Mohol si uvidieť Nedoťknuté. Rozliehalo sa tam za očividnej absencie živočícha menom človek, a teda vyjadrené jediným výdychom ohromenia, krvi, spermie a hrôzy. Bolo

ľahké vnímať ho ako istý druh tajomstva, no stávalo sa aj to, že v okamihoch zjavenia sa nám mohlo javiť ako pôvod všetkého, alebo ako cieľ, v každom prípade ako osud. Zdalo sa, že sa tam rozlieha odnepamäti s presnou úlohou *čakať práve na nás*.

Áno, teraz uvidíš, že Nedotknuté čakalo na *nás*.

Nie na nás. Na *všetkých*.

Ty si zvláštny, Ábel.

Čaká tu na nás celé tisícročia.

Daj sa vypchať!

Potom zaboril ostrohy do brucha svojho koňa, teda môj brat Dávid, a cvalom vyryl do Nedotknutého dlhú trhlinu, kričal pritom odušu, bujná tráva siahala žrebcovi nad kolená. Viem, robil to s ilúziou, že niečo znásilňuje, a mal z toho rýdze potešenie. No ja som cítil, že Nedotknuté na nás čaká a že s tou trhlinou vždy počítalo – vedelo o nej prv, než si ju môj brat mohol čo i len predstaviť. Tak je to so všetkým, ako som neskôr zistil v hĺbinách bezsenných nocí. Boli sme tam, kde sme nikdy neboli, ba ak máme byť celkom presní, my odtiaľ prichádzame.

Brat cváľal ďalej a ďalej, až kým toho nemal dosť, a potom zostal stáť dolu pod nami, nehybný

v sedle, akoby už nemal nijaké ďalšie úmysly. Bol bábkou v rozľahlej prázdnote, celkom drobnou. Tráva sa vo vánku mierne vlnila okolo neho a zároveň na míle a míle dodáleka.

Vtedy otec niečo zašomral.

Tak tomuto sa povie pasienky.

Už mal pred očami plán tam, kde bola zatiaľ len podstata, úžitok, kde bolo všetko bez akéhokoľvek určenia, čisté šťastie, kde nebolo nič okrem trávy.

Tak tomuto sa povie pasienky.

A keďže už nemal čo dodať, vytiahol si zo sedla sharpsku, celkom nenáhlivo. Nádherný inštrument. Päťstopäťdesiatdeväťmilimetrová hlaveň, perkusná zadovka, klinový záver, s vertikálnym posunom. Nabíjal do nej náboje kalibru 52 a stačili mu tri gramy čierneho prachu, aby poslal 475 brokov do vzdialenosti trištvrté míle. Na takúto vzdialenosť – poučil ma neskôr Maestro – je človek ako chrobák a trafiť ho je umelecké dielo. Potom vysvetlil, že prvú polovicu roboty urobí oko, všetko ostatné je dielom duše. Lebo na takú vzdialenosť ťa oko privedie pred cieľ, no ďalej sa nedostane. Je to ako ľahký úklon, povedal, no zmysel jeho výpovede mi

zostal trochu zahmlený. V každom prípade, dodal, duša vycíti, keď sa muž, na ktorého strieľaš, dostane do priamej línie s hlavňou tvojej zbrane, bez najmenšej odchýlky, a v tom okamihu pocítiš čosi ako letný závan alebo neviditeľné laso natiahnuté medzi tvojím a jeho srdcom. Vtedy strieľaj, uzavrel.

Otec si oprel pažbu sharpky o plece a pomaly dvíhal 559-milimetrovú hlavneň, akoby naprával do správnej podoby nejaký detail, čo unikol pri Stvorení. Zastavil ich na nehmotnej línii spájajúcej, cez mieridlá na samom konci hlavne, jeho ľavé oko s miniatúrnou siluetou môjho brata. Netušil som, čo chce urobiť, no nespomínam si, že by som si vtedy kládol akúkoľvek otázku. Mal som v ten deň pätnásť rokov a deväťdesiatsedem dní. Otec stlačil spúšť.

To, čo vyšlo z hlavne, bol prvý projektil, ktorý prebrázdil Nedotknuté. Prečiarkol svetlo ako smrtiaci diamant povrch magického zrkadla. Na ten zvuk som potom už nikdy nezabudol.

Bol to absolútny začiatok. Všetko ostatné malo nasledovať.

Bol to číry úsvit istého sveta. Všetko ostatné sa malo stať neskôr.

Vtedy som pochopil prvý verš Evanjelia podľa Jána a odvtedy viem, čo znamená výraz Slovo, ktoré bolo na počiatku, podľa Boha. Mám sklón spájať ho s vôňou strelného prachu. Ešte aj teraz sa mi nedarí stisnúť spúšť bez pocitu, že vyslovujem prvé slová tohto Evanjelia. Takže to robím, a bez jedinej chybičky. Pochopiteľne, ten výstrel zo sharpsky ma poznačil: v istom zmysle pochádzam z neho. Raz som si dožičil nepochopiteľnú ľahkomyselnosť a povedal som o tom Hallelujah – prišiel som na svet jedného dňa na kraji Nedotknutého, keď môj otec vystrelil zo sharpsky a ja som pochopil, že mojím stvoriteľským poslaním bude odhaľovať tajomstvo stláčaním spúšte. Chcel som jej vysvetliť, prečo žijem zo svojich koltov a Winchesterky 44. Unavene sa pootočila, na niečo sa ma opýtala, ale s tvárou zaborenou vo vlasoch.

Môj brat Dávid sa mi po rokoch priznal, že najprv počul svišťanie guľiek v tesnej blízkosti, až potom suché dvojité cvaknutie, mechanické uhryznutie sharpsky. Preto malo preňho Slovo podobu šelestu, čo je v latinčine *spiritus*, v gréčtine *pneuma* a Anaximenes ho pokladá za prvopočiatok všetkého. Pravdepodobne preto sa brat stal kaza-

teľom v Socorre, kde vyzýval zástupy, aby milovali Otca.

Tak či onak, vtedy sa obrátil k nám, celý zhrozený. Otec smerom k nemu zoširoka kývol rukou, aby sa hneď vrátil. Bol to rozkaz, no zároveň, ako som pochopil po rokoch, modlitba, pohladenie.

Boli tam pravdaže aj divosi

Boli tam, pravdaže, aj divosi. Ťažko sa mi o tom hovorí. Tam u nás sa volali Absarokovia, alebo Makahovia. A na pobreží žili Nutkovia. Ani na chvíľu sme si nemysleli, že sú to ľudia. Až po čase. Boli súčasťou Nedotknutého, jeho spermii. Tak ako jelene, orly alebo vlky. Boli to zvieratá, a tak sme ich zabíjali. Boli to dravé zvery, a tak oni zabíjali nás. No na tomto mieste musím zaznamenať, že som miloval jedinú ženu a tá vyrástla medzi Dakotami. Môjho otca zabili dvaja Absarokovia – podrezali ho, povedal by som, že s akousi nechutou, tak to bolo. Napokon, čo je dych sveta, som pochopil v osade Pajutov, v tú zimu, keď som umieral, a potom ešte umieral, a potom ožil. Ako toto všetko vysvetliť? Tí divosi tvoria významnú súčasť

textúry môjho života. Ako trhlina na stene. Vznikla, keď sa niekde zatriasla zem, alebo je náhodnou chybou, plodom osudovosti.

Raz som sa na to opýtal Joshuu, môjho brata, o ktorom vravia, že je blázon.

Šiel som ho navštíviť do väzenia a opýtal som sa, či existuje náhoda.

Dlho si pospevoval, už neviem akú pesničku. Potom sa naklonil ku mne a veľmi ticho prehovoril. Povedal, že náhoda existuje, iste, ale je veľmi zriedkavá. Je to okrajový variant skutočnosti. Dodal, že ak človek žil dostatočne dlho, aby pochopil, v podstate pochopil, že sme segmenty rozsiahlejších obrazcov. Keďže nie sme schopní ich čítať, vidíme náhodné javy tam, kde sa odvíja profil tvarov, v ktorých sú vpísané mená sveta – obrovské piktogramy. Tieto zápisy – vrodené len človeku – mnohí s istou nepresnosťou označujú slovom *osud*.

Vyslovil to s doširoka roztvorenými očami.

Takže som to, čo mi ešte zostávalo zo života, vyčerpal na hľadanie obrazca, ktorého som bol drobnou čiastočkou, segmentom.

Nič lepšie som nemohol urobiť.